

PRAVO NA STICANJE UDELA U PRIVREDNOM DRUŠTVU

Nagrađivanje zaposlenih dodeljivanjem udela u društvu

Beograd | 25.08.2020.

U ovom tekstu se bavimo finansijskim instrumentom nazvanim „pravo na sticanje udela“ (vlasništva) u privrednom društvu, kao još uvek novim finansijskim instrumentom u Srbiji.

Ovaj instrument uveden je izmenama Zakona o privrednim društvima koje su stupile na snagu 1.4.2020. godine.

Osnovna ideja

Osnovna ideja koja je vodila definisanju i uvođenju ovog instituta u naš pravni sistem je omogućavanje novog načina nagrađivanja (i privlačenja) zaposlenih koji potencijalno mogu značajno doprineti poslovnom uspehu poslodavca (npr. menadžeri, rukovodioci, direktori i slično).

Međutim, ovo pravo nije limitirano samo za zaposlene, te primena može biti znatno šira – njime se može raspolagati kao svakom drugom vrednošću (iako je teže zamisliti da se ovim putem vrši plaćanje robe ili usluga, i ovo je pravno moguće).

Procedura

Procedura po kojoj se ovaj finansijski instrument može iskoristiti je relativno jednostavna.

Prvi korak za primenu instituta je **izdvajanje/rezervisanje sopstvenog udela društva**. Rezervisani sopstveni udeo društvo (bilo jednočlano ili višečlano) stiče besteretnim davanjem od svojih članova (iz njihovog unetog/uplaćenog kapitala), **za svrhu dodele finansijskog instrumenta - pravo na sticanje udela**.

Odluku o sticanju rezervisanog sopstvenog udela donosi skupština društva dvotrećinskom većinom svih članova, s tim što se na ovaj način ne sme umanjiti udeo člana koji nije glasao za usvajanje odluke. Samo pravo / opcija za sticanje udela može trećem licu biti data besplatno. S druge strane, sam udeo, ukoliko se opcija bude koristila, mora da ima određenu cenu. Trenutno zakonsko rešenje je nejasno u pogledu toga da li se cena mora platiti u novcu ili se može platiti u stvarima, uslugama i pravima. Mišljenja smo da je i to moguće, dokle god je cena, odnosno vrednost udela jasno novčano izražena.

Drugi korak je emitovanje finansijskog instrumenta – prava na sticanje udela. Društvo je dužno da odluku o emisiji dostavi Centralnom registru u roku od pet radnih dana od dana donošenja, radi upisa i registracije finansijskog instrumenta, kojom prilikom se registruje i dan dospeća finansijskog instrumenta, odnosno datum od kada će sticaocu krenuti da teče rok u kome mora izmiriti cenu udela.

Treći korak predstavlja realizacija prava, odnosno sticanje udela u društvu. Pravo na sticanje udela može se: (1) realizovati sticanjem udela ili (2) poništiti.

Pravo na sticanje udela se realizuje plaćanjem definisane cene udela, u određenom roku koji ne može biti kraći od 15, niti duži od 30 dana od dana dospeća i kasnije registracijom stečenog udela u društvu pri Agenciji za privredne registre.

Pravo se poništava ukoliko imalac ne uplati cenu za sticanje udela u roku određenom odlukom o emitovanju prava na sticanje udela. Samom odlukom o emisiji mogu se definisati i drugi razlozi za poništaj prava pre njegove dospelosti.

Dodatne specifičnosti

Pravo na sticanje udela ne može biti predmet zaloge, niti predmet nasleđivanja.

S druge strane, naslednici imaoaca ovog finansijskog instrumenta imaju pravo da od društva zahtevaju isplatu naknade u visini tržišne vrednosti udela koji bi imalac imao pravo da stekne na dan dospeća finansijskog instrumenta - prava na sticanje udela.

Poreski tretman

Sticanje udela od strane zaposlenih u društvu je izuzeto od oporezivanja porezom na zarade i plaćanja poreza ukoliko zaposleni u roku od dve godine od sticanja ne proda svoj udeo.

Ukoliko zaposleni raspolaže svojim udelom pre isteka perioda od dve godine, biće u obavezi da plati poreze i doprinose na razliku između tržišne vrednosti stečenog udela i naknade koja je plaćena (razlika do tržišne vrednosti udela bi predstavljala posebnu pogodnost za zaposlene, odnosno zaradu u očima zakona). U ovoj situaciji, određivanje tržišne vrednosti udela otežava činjenica što je reč o neprenosivom i nenasledivom pravu. Očekivano je da Poreska uprava prilikom utvrđivanja visine poreza i doprinosa koristi knjigovodstvenu vrednost udela.

Do obaveze plaćanja poreza i doprinosa dolazi i ukoliko zaposleni svojom voljom prekine radni odnos pre isteka perioda od dve godine.

Sticanje udela od strane lica koje nije zaposleno je predmet oporezivanja porezom na dohodak građana na ostale prihode, po stopi od 20%, kao i doprinosom za penzijsko i invalidsko osiguranje po stopi od 25,5%. Poreska osnovica je tržišna vrednost stečenog udela, umanjena za 20 % standardnih troškova. Ovde takođe ostaje sporno pitanje utvrđivanja tržišne vrednosti stečenog udela.

Valja pomenuti da prodaja stečenog udela može biti predmet oporezivanja porezom na kapitalnu dobit, po stopi od 15%. Kapitalna dobit je razlika između kupovne i prodajne cene, odnosno tržišne vrednosti udela prilikom kupovine i prodaje udela.

Sporno pitanje

Jedno od najspornijih pitanja vezanih za primenu ovog novog zakonskog rešenja, vezano je za proceduru poništaja rezervisanog sopstvenog udela.

Naime, ako društvo donese odluku da se rezervisani sopstveni udeo poništi, društvo je u obavezi da sprovede postupak smanjenja osnovnog kapitala. Međutim, kako će se rezervisani sopstveni udeo steći samo od udela članova koji su glasali za odluku o sticanju rezervisanog sopstvenog udela, ukoliko dođe do smanjenja osnovnog kapitala, isto bi bilo izvršeno isključivo na štetu člana koji je prihvatio da se iz njegovog udela izdvoji rezervisani sopstveni udeo - u krajnjoj soluciji, ako finansijski instrument ne bi bio realizovan, odnosno član bi završio sa manjim udelom u društvu.

Celishodnost ovakvog rešenja smatramo spornim i svakako destimulišućim za korišćenje ovog instituta u svakom slučaju u kome odluka nije doneta apsolutnom većinom i na teret svih članova srazmerno veličini njihovih udela.

Kontakt >

Marko Stanković, advokat

Za više korisnih sadržaja, posetite > <https://stankoviclaw.com/baza-znanja/>

Ovaj članak je isključivo informativne prirode, ne odnosi se na pojedinačne situacije i ne predstavlja pravni savet. Ukoliko su Vam potrebne usluge pravnog savetovanja, budite slobodni da nas kontaktirate.